

פניני באר בשדה

שושני השדה

מתוך התבוננות בפסוקי פרשת תולדות

פרשת השבוע כשמו כן הוא: **תולדות!** כולו מדבר אודות **התולדות של כלל ישראל!** גם אנחנו נשתדל לקחת מהפרשה, לפחות כמה גרגרים, אודות כל הקשור **לתולדות שלנו**, בנינו ובנותינו!

אנחנו עדיין באמצע סיפורי חייו של יצחק אבינו! אנחנו פוגשים אותו השבוע כשהוא בגיל ארבעים לחייו! אז הוא התחתן עם רבקה אמנו, **ובמשך עשרים שנה רצופות מיום חתונתו הוא ואשתו עקרים! בלי יכולת להוליד ילדים!** אבל, בהמשך הפרשה כבר מכניסים אותנו גם לאוירת הבית של יצחק ורבקה, מפגישים אותנו בפרשת השבוע גם **עם יענק'לה הצדיק ועשיו'קע הרשע!**

איזה לימוד עצום יש כאן, כבר בתחילת הפרשה, לאמור ולהודיע, לגלות ולהזהיר אותנו תמיד, שהעולם מלא ניסיונות! כי גם אחרי שכבר זכה אבינו יצחק למצוא נחמה במציאת בת זוגו! **"וינחם יצחק אחרי אמו!"** אבל עדיין הישועה השלמה ממנו והלאה! **עשרים שנות עקרות עוברים עליו ועל אשתו!**

ובמשך כל העשרים שנה הללו הם לא שותקים! **"ויעתר יצחק להוי"ה לנוכח אשתו כי עקרה היא!"** עד שזכה בסופו של יום **"ויעתר לו הוי"ה ותהר רבקה אשתו!"** לא רק **"ויתפלל!"** אלא **"ויעתר"** – **"הרבה והפציר בתפילות!"** **"שפך תפילות בעושר רב!"**

"הוא עומד בפינה זו ומתפלל והיא עומדת בפינה אחרת ומתפללת!" כן כן, מתפללים ומתפללים ומתפללים! וכך עובר לו עוד חודש ועוד חודש! עוד חודש ועוד חודש! והחדשים מצטרפים להם לשנים! והשנים גם הם כבר מצטרפות להם להרבה שנים! **עד לכדי עשרים שנה!**

גיוואלד!! איפוא הבורא כל עולמים!! היכן הוא ה"אתה שומע תפלת כל פה עמך ישראל ברחמים"!! ועוד תפילות כאלו, של צדיקים כאלו, מיוחסים כאלו, בעלי מסירות נפש כאלו...

אבל, לא, עדיין לא הגיע הרגע! עדיין לא הגיע הזמן! והם, יצחק ורבקה גם יחד, לא מוותרים! לא נחלשים! לא מתייאשים! רק ממשיכים בשלהם, עד, עד שנושעים!!!

כן כן, חברים, גם יעקב אבינו הגיע לעולם רק אחרי הרבה שנות עמל וכמעט ייאוש... ולא רק אבינו יצחק היה צריך להיוולד מתוך מצב של "כמעט לאחר ייאוש"! מתוך מצב של **"ותצחק שרה בקרבו לאמור אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדוני זקן"**! וגם אברהם עצמו העיד עליו הכתוב: **"ויפול אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים תלד"**! ולא לחנם נקרא שמו יצחק כי **"צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי"**! כי בוודאי היו כולם לועגים וצוחקים מאבינו אברהם ואמנו שרה בחושבם שיוכלו עוד להפוך את כל העולם כולו על פי השקפתם, ועוד בגיל זקנותם המופלגת! יחד עם הרך הנימול הצעיר הלזה שרק עכשיו נולד להוריו הזקנים והמבוגרים הללו!

כמו שגם עד עצם היום הזה לועגים לנו, היהודים. ולועג עלינו, גם, בפרטי פרטיות, היצר הרע שאורב לנו בכל פינה בלב! על העזות הגדולה ועל הקשה עורף החזק, שבו אנו מבורכים, בחושבנו מדי יום ביום, שהנה הנה, אוטוטו, ומלך המשיח מגיע וכובש את כל העולם כולו! וממליך את מלכותו יתברך על כל יושבי תבל!

כן, צוחקים עלינו! לועגים לנו! אבל, אנו בשלנו! כי אנו יודעים שגם תיכף ומיד בתחילת ההתבססות של משפחת היהודים, כבר בלידת אבינו יצחק לאברהם הזקן ושרה הזקנה, כבר אז **"כל השומע יצחק לי"**! כבר אז היינו לשחוק וצחוק, לעג קלס ובוז לעיני כל! על מה ועל סמך מה ועל איזה כוח אנחנו חושבים בכלל שנצליח!!?

והנה, אותו צחוק ממשיך, בתחילת סיפורי פרשת השבוע, גם בלידת יעקב ועשיו! כי מעבר לכך שכבר בשעת לידתם של התאומים'לאך, התגלה והתברר פתאום איך שיש כאן בעצם 2 מלכויות נפרדות! **"ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר"**! וכבר בבטן אמם **"היה זה מפרנס ורוצה לצאת ליד בתי עבודה זרה! וזה מפרנס ורוצה לצאת ליד בתי הכנסיות"**! וכבר בתחילת התרחבות המשפחה היהודית יש כבר שינויים לכאן וכאן, מחלוקות ושינויי דעות קוטביות כאלו כמו שיש בין יעקב ועשיו! אבל עוד הרבה לפני זה, קדמו לזה, כאמור, **עשרים שנות עקרות! עשרים שנה של כמעט ייאוש! "כי עקרה היא"**.

* * *

אוי! חברים יקרים, כמה לימוד עצום ונפלא, יש מהמשך סיפורי פרשת השבוע, ובמיוחד לדורותינו, שכל כך הרבה בנים ובנות נחלשים ונפלטים מהמסגרות הקבועות שיש בריבוי גדול בכל ריכוזי בתי החרדים לדבר ד'... (ויש לציין את העובדה שבתקופה הנוראה שהעולם כולו עבר טלטלה עזה עם התפשטות מגיפת הקורונה על שלל כל תוצאותיה שבתווך היה גם סגירה לפרקים ולזמנים ממושכים היכלי התלמודי תורה ובתי הספר לבנות וכוללים... הרי שכל זה גרם לגלות הרבה יותר את הבעיה הגדולה והנשירה הגדולה שיש לרבים מבני ובנות ישראל).

כי התורה באה לספר לנו בהרחבה ובפרוטרוט, איך שגם יצחק אבינו מתמודד גם הוא עם מצב לא פשוט בכלל, מצב בו גדלים יחד איתו בבית גם א הייליגער צדיק'ל! א יענקל'ה! א מתמיד עצום! א בחור א חאניאק! אין לו אלא דלת אמות של עבודה תורה ויראת שמים! "ויעקב איש תם יושב אהלים!" אבל מתחת לאפו גדל לו גם בן נוסף, שונה לגמרי, רעיונות אחרים לגמרי נמצאים בתוכו, "יודע ציד איש שדה!" אוהב את המלאכה.. אוהב את המקצוע!

ובכל זאת, "ויהאב יצחק את עשיו כי ציד בפיו!" כן, נכון, התורה לא מסתירה את המצב המסובך כאן, והיא מפרטת שהתגלה מחלוקת בין יצחק ורביקה! רביקה אמנו אוהבת את התלמיד חכם'ל!

אוי! התורה הקדושה מעידה שזה גם היה בולט לעין כל!

כמה פעמים מתגלים כאלו מחלוקות גם בתוך הבתים שלנו, ובמיוחד בדורותינו אנו, וכבר העיר על כך המחנך הגדול, ר' שמשון רפאל הירש, שגם בנקודה הזאת רוצה התורה ללמד אותנו חכמה בינה ודעת, ולומר לנו:

אל נא תעשו את הטעות הקשה והמרה הזאת, שבניכם ובנותיכם יראו, חלילה, את מחלוקתכם ושינוי הדעות שלכם בכל הקשור לאופי והדרך של חינכם! כי גם זה יהיה, חלילה, אחת הסיבות לגרום שאחד יצא יענקל'ה ואחד יצא עשיו'קע! את הכביסה המלוכלכת תכבסו רחוק מעיני הילדים! ומול הילדים תעמדו יחד, בעצה אחת, בדעה אחת!

ר' שמשון רפאל הירש רואה בסיפורם של יעקב ועשיו, גם בקריאה אלינו, ללמד אותנו עבודת החינוך, והוא מתבטא בתוך דבריו עם דברים כדברונות! וכך הם תמצית דבריו:

התורה מרמזת לנו כאן דרך חיים באומרה: "ויגדלו הנערים ויהיה עשיו יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים!" למה רק כאשר 'ויגדלו הנערים'? כי עד שגדלו, עד הבר-מצוה, הושיבו את שניהם על אותה ספסל לימודים! רצו משניהם את אותם תוצאות! את אותם הישגים! ולא הצליחו להבין שלעשיו יש נפש אחרת, דעה אחרת, טבעים אחרים, הוא לא נועד להיות המתמיד'ל הגדול, הלמדן הגדול, הוא נועד להיות איש עבודה ובר ביצוע של עבודת ד' בדרך אחרת! ואם היו מתייחסים אליו ככה, ובצורה מכובדת, הוא באמת היה יוצא: ר' עשיו!

אבל לצערינו, מיד כאשר מתגלה שאין הבחור'ציק שלנו מסוגל לשבת בתוך הישיבה מ 6 או 7 בבוקר ועד 10 או 11 בלילה.. מיד מחליטים עליו שהוא כבר: שבב'ניק! א באמס! Odd! ... ובכך שוחטים אותו במו ידינו!

והכתוב צועק ושואג: **"חנוך לנער על פי דרכו!"** רק על **"פי דרכו"**, על פי כוחו, על פי טבעו, ואז **"גם יזקין לא יסור ממנו!"**

הורים יקרים! כן, גם אם המצב כהיום, ברוב היכלי התלמודי תורה והישיבות ושאר כל מוסדות החינוך לבנות, מתמודדים בצורה מאוד לא פשוטה ומורכבת ביותר עם המציאות הכואבת הזו... ובכל הקשור לכל זה! **אבל אנחנו, ההורים, יכולים הרבה להציל! יכולים הרבה לעזור!** כי עלינו, ועלינו בעיקר, מוטלת החובה לתת את ההרגשה הטובה לבנינו ולבנותינו!

ולכן, גם כאשר מתברר שיש לנו בבית, בן או בת, שלא כל כך מצליחים להסתדר ולהשתלב בצורה הטובה ביותר בכל סדרי הלימוד והתפלה וההנהגות המחמירים של בתי התלמוד תורה והישיבות ובתי החינוך של הבנות, ועשינו גם את ההשתדלויות הנכונות לנסות ולפתור את הבעיות שהתעוררו ובכל זאת עדיין לא הצלחנו להביא את הפתרונות לבעיות! הרי שאז מוטלת עלינו חובת ההשתדלות, ביתר שאת וביתר עוז, לתת לילדנו את ההרגשה הנפלאה והטובה שגם הם באמת חשובים בעינינו! ושגם הם טובים באמת בעינינו! ושגם הם בוודאי יגדלו באופן שיעשו הרבה נחת רוח לאבינו שבשמים! ולא כל כך משנה כרגע מה ש'החברה' חושבים עליהם! ומה ש'מסגרות' אומרים עליהם! כי העיקר משנה במצב כזה איזה מחשבה 'באמת' מקבל הילד והילדה, מהבית ומהסביבה המשפחתית הקרובה, מהאבא ומהאמא, מהאחים ומהאחיות, מהגיסים ומהגיסות, מהסבים ומהסבתות!

כי גם 12 שבטי יה שהביא יעקב אבינו לעולם, לא כולם היו **'יששכר חמור גרם! לקבל עליו עול תורה!'** רק היה ביניהם גם **'זבולון השוכר הממולח!'** וגם **'אשר ונפתלי החקלאים!'** ובכל זאת, יעקב אבינו מברך את כו-ל-ם בלב ונפש חפצה! והתורה מדייקת לאמור: **"איש כברכתו ברך אותם!" כל אחד כפי כישוריו האמיתיים!**

ההצלחה הגדולה שלנו בחינוך כל הבנים והבנות תבוא אלינו רק כאשר נצליח להפנים בתוך תוכינו את העומק הנפלא של תיבות התפלה הנפלאה (שחברה אחד המקובלים לפני כמה מאות שנים), שהאמא היהודית בוכה ומבכה, בכל ליל שבת, מול הנרות הקדושים, המבצבצים מול עיניה, בשעת הדלקת נרות השבת, ומתוך זוויות עיניה דמעותיה החמות נוטפות ומטפטפות להן בזה אחר זה, די אידישע הייסע טרערן פון די אידישע מאמע, באמרה:

"וזכני לגדל, בנים ובני בנים, חכמים ונבונים, אוהבי ד', יראי אלוקים, אנשי אמת, זרע קודש, בד' דבקים. ומאירים את העולם, בתורה, ובמעשים טובים, ובכל מלאכת עבודת הבורא."

כי יש מהבנים והבנות שאכן יצליחו להאיר את העולם בלימוד תורתם! ויגדלו רבנים, ראשי ישיבות, מגידי שיעורים, ומשפיעים!

אבל יש גם מהבנים והבנות שיגדלו להיות עסקנים גדולים! ויאירו את העולם בכל מיני מצוות ומעשים טובים שירבו בישראל!

ויש גם כאלו מתוך בנינו ובנותינו שהם לא מוכשרים כאלה, ולא יגדלו, כנראה, לא להיות גדולי עולם בלימוד התורה! וגם לא לעסקנים מוצלחים שכל באי עולם יודעים מהם! אבל, הם כן יכולים לגדול ולהיות מאירים את כל העולם כולו בכל מלאכת עבודת הבורא! הם יכולים להאיר את העולם בכל ענייני עבודת השם יתברך בקיימם את כל ענייני המשא-ומתן ביראת שמים! ויהיו ישרים בכל ענייני ה'ביזנס'... להיות "תם וישר וירא אלוקים וסור מרע"! ולא יעברו בשעת עבודתם על שום איסור ייחוד! וגם לא יעברו בעבודתם על שום איסור גניבה וגזילה! ויהיה כל משאם ומתנם באמונה עם הבריות! עד שיקדשו שם שמים ברבים! ויגרמו לבריות לאמר: וואו! אשרי מי שגידל אותם! ובזה יגרמו לאהבת ד' בפי כל הבריות (עיין היטב יומא פו).

כן כן, הורים יקרים, גם בנים ובנות אלו יאירו את העולם! כי גם עליהם האמא היהודית בוכה ומבכה, וגם איתם היא ששה ושמחה, שיש להם יראת שמים ואהבת הבריות!

רק כאשר זה יכנס היטב בתוך מוחינו ולבנו, ולא נרחק במחשבתינו שום אחד מהבנים והבנות, רק אז, נוכל לגדל את כל בנינו ובנותינו לתורה ולתפלה, למצוות ולמעשים טובים.

* * *

חז"ל מלמדים אותנו, שצריך לעבוד את הקב"ה גם עם היצר הרע שבלב כל אדם! "והנה טוב מאוד" - אומרים חז"ל: "זה היצר הרע"! "ולעבדו בכל לבבכם" - בלשון רבים, אומרים חז"ל: "זה יצר הטוב שבלב ויצר הרע שבלב"!

וכי איך אפשר לעבוד את הקב"ה עם היצר הרע עצמו?!!

רבנו הקדוש רבי נחמן מברסלב זי"ע מאיר לנו עיניים (בתורה הראשונה בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן), ותמצית דבריו:

שההבדל בין יעקב לעשיו, זה ההבדל עצמו של היצר הטוב והיצר הרע! כי היצר הטוב, שבלב כל אדם, כל רצונו לגרום לאדם לעשות כל דבר, הן דבר גשמי והן דבר רוחני, רק עם החכמה והשכל שיש בכל דבר! ואז אור החכמה והשכל אכן מאיר לו בכל דרכיו!

ומקרבו להשם יתברך בשלמות! והיצר הרע, שבלב כל אדם, כל רצונו לגרום לאדם לעשות רק את ההתגלות של תאוות לבו! **"ולא יחפוץ כסיל בתבונה!"**

וכל זה בסוד של: **"ויבז עשיו את הבכורה"**, הוא מבזה את ה"ראשית חכמה", את הבכורה, את ה'ראשית' שזה בסוד החכמה, כי אין רצונו להסתכל ולהתקשר להחכמה והשכל שיש בכל דבר, הן בגשמיות והן ברוחניות!

והעבודה שלנו היא כל החיים להכניע את עשיו, להכניע את היצר הרע, על ידי שבכל פעולותינו, ברוחניות ובגשמיות, נתבונן היטב היטב לפני כל מעשה ופעולה ודיבור, מה התכלית של כל דבר! ולא נלמד ונתפלל ונקיים מצוות רק מתוך הרגשת של "מצוות אנשים מלומדה"! ולא נאכל ונשתה ונתעסק בביזנס ונקים בתים בישראל רק מתוך הרגשה של מילוי תאוות לבנו! רק נתבונן בכל עת, מה התכלית של כלל הבריאה? ומה התכלית של כל דבר שאנחנו עושים? ובכך מאירים אנחנו את אור החכמה והשכל בכל דבר ודבר! ואז, גם היצר הרע עצמו, עשיו בעצמו, נכנע ומתבטל!

כי הח"ן והיופי האמיתי נתעלה ומתרומם! כי כאשר כל סוגי העשיות שלנו, הן ברוחניות והן בגשמיות, נעשים **בתיאום מלא של האמונה, התמימות והפשיטות, יחד עם החכמה והתבונה**, זה מייצר את הסוד של הח"ן דקדושה, כי האותיות של ח' ונ' זה החיבור של **האמונה והתמימות שבסוד אות נ'** יחד עם **החכמה והתבונה שבסוד אות ח'** וכאשר מתגלה הח"ן, כולם מתבטלים אליו!

כן כן, גם הבן רשע, כעשיו! גם היצר הרע בעצמו, יתבטל לפניך! ויימשך אחריו! וגם הוא עוד יעזור לך לעבוד את ד'! וזה תכלית שלמות הבריאה: **לראות מהרה בתפארת עוזך! וכל בני בשר יקראו בשמך! יכירו וידעו כל יושבי תבל כי להוי"ה המלוכה!!!**

א ליכטיגער שבת תולדות